

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-egylet” közlönye.

Szerkesztői szállítás:

Kazinczi-utca 811 sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 11. sz.).

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész íven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 4 „
Negyedévre 2 „

Maros-Vásárhely, decz. 1.

(A) Tisztázzuk az eszméket.

A „Jogtudományi Közlöny” és „Pesti Napló” egyaránt keményen megrótták a m.-vásárhelyi jogász-egyletet, azért, hogy báró Apórt „rut reactionárius exspectatori” után is elnökének megválasztotta. És miben állottak ezen „rut reactionarius exspectatoriok”?

A „J. K.” szerint következnek:

„Az elsőnél, (t. i. törvényhozásunknál), hiányzott a bátorság nyugalommal mérlegbe vetni saját viszonyainkat, szemben a demokratia tulzott követelményeivel és e miatt nem volt képes számot vetni azzal, hogy a midőn a nemzet egyik osztályának vagyont adományoz, ugyanakkor a másiknál a tulajdon sérthetlenségét megtámadja.”

Ez az egyik rut reactionarius exspectatio, melyet a jogász-egylet a „J. K.” szerint aprólt.

Nincsenek-e a demokráciának tulzott követelményei? ... Alig hisszük, hogy a „J. K.” „nincsenek-ke” merjen felelni rá. Nem szükséges-e a demokráciának nem csak tulzott, hanem még józan követelményekkel szemben is számot vetni viszonyaink, helyzetünk és állapotainkkal? ... Alig hisszük, hogy a „J. K.” „nem-mel” feleljen rá. Magának a törvényhozásnak termeiben, pl. a telepítvényesek birtokainak kisajátítását nem az állam expropriationis jogára alapították-e mindzok, kik érette leghevesebben küzdöttek? Lehet-e expropriatio az egyéni tulajdon sérthetlenségének megtámadása nélkül? ... Aligha „igen-nel” lesz képes felelni rá a „J. K.”

B. Apór tévedhetett talán abban, hogy a törvényhozásnál a bátorságot hiányzani látja; tévedhetett abban is, hogy nem látja be a tulajdon sérthetlenség megráadásának szükségességét azon határokig, melyekig a törvényhozás element; de mindez egyéni nézet. Az elv, mely ama tételekben kimondatott, magában olyan, mit megtagadni maga a „J. K.” sem lesz képes soha; a mi pedig az érintett nézeteket illeti, meg lehet, hogy voltak többen vagy kevesebben, kik azokat osztották maguk is; többen vagy kevesebben, kik ellenkező nézetben lehettek; az elnöki beszéd azonban discussio tárgyává nem tettett és a m.-vásárhelyi jogász-egyletnek minden tagja bir annyi szabadelvűséggel, hogy a vélemény szabadságot tiszteletben tartsa, még akkor is, ha saját nézeteivel a legkirívóbb ellentétben állana is.

„A másiknál, (t. i. a jogászgyűlésnél), a tudomány és koreszméktől ragadtatva, tagadhatatlanul nemes szárnyalással — hiányzott létező állapotainknak számbavétele és e miatt oly követelményeknek adott tekintélyes kifejezést, melyek amazoknál fogva a jelenben létesíthetők nem lévén, későn teljesülő reményeknek a közelbe varázsolásával nem csekély nyughatlanságot keltenek fel a telenkor tuldemocraticus törekvéseiben, mely a eljesíthetlenség (talán teljesíthetlenség) által izgatott kedélyeket természetesen a demagogia terére fogják vezethetni.”

Ez a második „rut reactionarius exspectatio.”

Megengedjen a „Jogt. Közlöny”, de mi bizony ebben a reactionnak még csak színét sem látjuk. Tisztelettel emlékezik meg azon eszmékről, melyeknek irányában a m. jogászgyűlés haladott, nemesnek jelzi annak szárnyalását és az, a mit szemrehányásnak lehet benne felismerni: annyiból áll, hogy „létező állapotainknak számbavétele hiányzott nála”, s e miatt oly követelményeknek adott kifejezést, melyek amazoknál, t. i. létező állapotainknál fogva, a jelenben nem teljesülhetők még.

Nekünk úgy tetszik, hogy magának a m. jogászgyűlésnek osztály- és teljes üléseiben is történtek ezen irányban igen is komoly érvelődések, a mennyire azon gyűlésekről tudósításokra visszaemlékszünk, pl. az esküdszéki eljárásnak minden bünesetekre kiterjesztése, — a kisbíró-sági intézkedés eltörlése s atb. feletti vitatkozásoknál. A m. jogászgyűlés ezen reactionarius urakat nem dobta ki az ablakon, sőt ugylátszik, a vélemény szabadsága iránti komoly tisztelettel meghallgatta, habár a többség nem osztotta is nézeteiket. Ugyan miért nem támadta meg a „J. K.” azon urakat is: hogy mertek ők országos állapotaink számbavételével oly eszméknek korai megvalósítása ellen emelni szót, melylyel ma a tudomány és democrat-irány színvonalán állanak?

Hát csakugyan oda jutottunk volna el, hogy ezen alkotmányos szabad országban az ország polgárai véleményeiket ne nyilváníthassák, a nélkül, hogy egyik reactionariusnak a másik fordalmárnak nyilváníttassék?

Istennek hála, mi ellenkezőt tapasztaltunk, úgy az országos jogászgyűlésnél, valamint a maros-vásárhelyi jogász-egyletnél. Egyiknél sincs és nem lehet politikai pártnézetekről szó, s ha még itt az ugyszólva tudományos discussioknál sem lehet a véleményt és nézetet szabadon, tartozkodás nélkül nyilvánítani: akkor kétségbe kellene esnünk azon szabadság felett, mely nálunk uralodnék. Ez nem tenne egyebet, mint egy uralkodó párt oly absolut hatalmát, mely ellen a ki szólni mer, ha nem nyaktilozzák is épen le, de erkölcsileg agyonütik, a nélkül, hogy nézeteinek helyes vagy helytelen voltát objectivitással megbírálni méltónak tartanák. Nem tenne egyebet, mint: ezt szabad mondani, de jaj annak, a ki nem ezt, hanem azt mondja.

Gonoszabb censurát ennél a zsarnokság sem állított soha.

A m.-vásárhelyi jogász-egylet kétségen kívül tisztában van azzal, hogy b. Apór inkább aristocratikus, mint democraticus nézetektől vezettetik; de vannak ezen egyletnek minden politikai pártszínezetből tagjai, és szabadon nyilváníthatják nézeteiket, a nélkül, hogy ledorongoltatnának érette. B. Apór beszédében, neki minden aristocratikus nézetei mellett, az egylet gyűlése még a demokratia megtámadását sem láthatta; hanem igen sokkal inkább a demagogiától való irtózást, s azt bizony nem óhajtja ezen egyletnek legszélsőbb bali tagja sem, már pedig az

egész subsummált passusban egyebet még nem igen láthatunk, mint egy komoly intelmet a demagogia fejlődhetésére. Az, hogy a jogászgyűlés által kifejezést nyert s még talán — állapotainkhoz képest — igen korai tekintett követelmények vezetnek-e oda, vagysem? viszont egyéni nézet, s ha ezt meg akarja támadni a „Jogt. Közl.”: ahoz semmi közünk, de az elvet magát a társadalmak történelme igazolja.

Az eszmék követelményeinek, a létező állapotokhoz képesti korai hangoztatása elvezethet bizony nagyon is könnyen a demagogiára. Mit örökké mondanak és ellentmondás nélkül mondanak: a nép elvégre is igaznak tartja és követeli. Ha még sem teljesül: türelmetlen lesz, a társadalom létező viszonyaival bármennyire ellentétben álló követelményei iránt is, s nem a demokratia, hanem a demagogia terére csap által hová bizonyára azok sem akarták vezetni, kik ama nemes, de ma még teljesülhetlen eszmékért lelkesültek.

A vélemény és nézetek szabad nyilvánításának áldása épen abban áll, hogy mérsékelheti a bár nemes, de a társadalomra nézve nem egyszerűen károsá válható tulzárnyalását a viszonyoknak, annál fogva az, a ki a szabad véleményt nem tűrheti, hamis apostola is a szabadságnak.

Ha a politikai lapok: „M. Polgár”, stb. minden megezáfolás nélkül dorongolnak le egy-egy nézet- vagy vélemény-nyilvánulást, csak azért, mert valakinek kék vagy fekete szeme nem tetszik nekik, még csak járja, — náluk divat; ha nem épen helyes és szép divat is; de, hogy a „J. K.” a nélkül, hogy bíráljon vagy objectiv megtámadjon valakit, s épen egy jogász-egyletet, oly modorban, a mint tette, igazán aristocrat modorban arezul csapja: ez várható még sem volt.

Legyünk demokráta, de legyünk szabadelvűek is tünni az ellenvéleményt, mert ez a demokratia első követelménye. Ha minden napon demokrátiát kiáltunk, aristocrata egyének helyébe ne állítsunk aristocrata clubbokat, amazoknál sértőbb göggel. Ha szabadság bajnokai akarunk lenni: ne tulajdonítsuk azt csupán magunknak, mert hiszen a demokráciának az egyenlőség a követelménye. Lenézés, fitymálás, kiméltelen gúny stb. még az aristocratismusnak sem fényes tulajdonai, hanem csak szennyei közé tartozott, a demokráciának pedig, mely az egyenlőség és így egymás szabadsága kölcsönös tiszteletének elvén alapszik, épen nem követelménye.

A „M. Polgár” idei 273-ik számában „E. J.” M.-Vásárhelyről engemet akar felelőssé tenni a „Jogász-egylet” közgyűléséről a „Sz. Hirlapban” megjelent olyan közleményekért, melyek „E. J.”-nek, s nem tudom még kiknek, nem tetszenek.

Mínt hogy ily insináció engemet nem illet, ki kell jelentenem — nem „E. J.” végett, ki jogász-egyleti tag, ezt jól tudja, — hanem a közönség itélete végett, a következőket:

En a jogász-egyletrel kötött szerződés 4-ik pontja értelmében ezen egyletnek minden hivatalos egylet közleményét, a fizetett évi átalányért köteles vagyok betűről-betűre úgy kiadni, mint ezt az egylet közlés végett nékem, vagy egyenesen a nyomdának átadja. E végből a „Sz. H.”-ban az egylet hivatalos közle-

ményeinek külön „saját” rovata is van ugyanezen cím-főírás alatt. Ilyen „hivatalos” közleménye pedig az egyetnek a „Sz. H.” idej 91. számában megjelent közgyűlési tudósítás is, melyet az egyetnek illető tisztségviselője írt, melyet én nem is láttam, hanem a mely tudósítás specialiter a jogász egyet kezeiből egyenesen ment a nyomdába. En különben ott sem voltam az illető közgyűlésen s tudomásom sem volt egyéb annak lefolyásáról, mint az, a mi a mondott hivatalos közleményben áll. Tessék tehát „E. J.” urnak az illető egyleti tisztviselő urakhoz fordulni, azon gyűlési tudósítás elleni bármennyű kifogásaival.

De hisz ennek a jó „E. J.” urnak, valamint a „Kélet” és „M. P.” többi m.-vásárhelyi utóbbi keletű hieroglyphjainak is, nem a jogász-egyet közgyűlése, nem a „Jogt. Közl.” véleménye, és nem semmi eféle dolog a baja; hanem a mint minden sorukból világosan látszik: csupán az én csekély személyem, mely itt az igazság-nak hajthatatlan kifejezője, csupán ez áll utjokban...

Ugyan kérem azon érdemes urakat, birjanak már szíves türelemmel lenni még csak potom négy hétig!! Hisz akkor végkép félreállók utjokból.

Rápoly Károly.

Tófalva, M.-Kövesd, stb.

Alig hiszem, hogy hivatását felfogó művelt ember az által tartaná szólásszabadságát érvényesítendőnek, hogy valamely köztérre kiállva, a jobbra-balra elhaladóba belekötekedjék, velők civődést kezdjen, vagy csapongó szeszélyből vak lármát üssön. A méltóságát s fontos feladatát ártórtó sajtó szintén nem veheti szabadságát oly módon igénybe, mely tekintélyének megdöntésére szolgálna; mert ha egyes embernek fontos a tekintély megőrzése, kétszeresen fontos az a sajtóra nézve, mely a nemzet közvéleményének organuma, a politikai élet irányadója kell, hogy legyen. A sajtó nagy hatalom; de csak eddig, míg kellő komolyság és részrehajlatlansággal kezelte, míg ha megfontolatlanság és szenvedélyek vesznek rajta erőt: e hatalom bukott nagysággá válik, mely minden hatását elveszti s megfélemezésre sem tartják érdemesnek.

Ha a szabadelvű sajtó ide sülyed, a nemzet, közérzetének egy fontos érvényesítőjétől van megfosztva s ezért a szabadelvűség barátai nem nézhetnek el egykedvűleg egyetlen oly jelenséget is, mi a sajtó helyes irányítói eltérést, komolyságból kivetkőzést tüntetné fel, mi a journalistika szenvedélyessége és részrehajlóságára mutatna.

En a tófalvi, m.-kövesdi stb. peres ügyek politikai lapjainak meghurcolását épen e tekinteteknél fogva helytelennek tartom.

Ez ügyek az igazságszolgáltatás rendes útján intézettek el, törvényszerű hazai bíróságok mondtak bennök ítéletet, a perorvoslatok szabályszerű lehetőségével. E jogerőre emelkedett ítéletek fogatosítása képezi a sérelmi pontot.

Nem tartozom azok közé kik a bíróságokat csallhatlanoknak képzelik, mert sem tévedés sem részrehajlás lehetőségé alul a bíró sem képez kivételt. De határozottan kárhóztatnom kell minden olyast, mi a bíróságok tekintélyét, hitelét, a népek irántuk való bizalmát megingatni törekszik. Mig ember emberrel együtt él mindig lesz vitás jog, s tisztáshozója nem ez vagy amaz politikai lap, hanem az arra hivatott bíróság lesz. Ha tehát áll, hogy a bíróság van hivatva a kétes vagy megavart jogrendet helyreállítani, s ha e bíróságot mi a nép előtt hitelvesztette tenni törekszünk, nem teszünk egyebet, mint

elvonjuk a népet jogainak a társadalomban egyedül megengedhető üzése és védelmétől, letereljük az igazságszolgáltatás és jogi rend útjáról, akaratlanul is ráutalva azt az államát felforgató ököljogra.

A bíróságok ítéletét igen is lehet még bírálat alá venni. De nem úgy, hogy a románok húsa kivágásából induljunk ki s b. Apor vagy b. Kemény elleni gyűlöletgerjesztés legyen a végeredmény; hanem tárgyilagosan úgy, hogy a perlekedők egyénisége egészen tűnjék el szemelőt s a bíráló ne lásson egyebet, mint a felelkezésekből és bizonyítékokból kiderült tényállást és a jogszabályt, mely erre alkalmazandó, s most vizsgálja aztán mennyiben felel meg az ítélet mindezeknek, mennyire helyesek indokai, vagy tévedett, miben rejlik a tévedés. Ily bírálat a törvényszékeknek csak hasznos szolgálatot tehetne s ellene mi kifogásunk sem volna. — De ily bírálatra megkivántatnék a tényállás és periratok teljes ismerete s alapos szaktudomány; miért is világos, hogy ha egy jogi szaklap által gyakoroltathatnék is némileg, legkevésbé sem lehet helyén egy politikai lapban, mely sem kellékei, sem czélja sem olvasó-körénél fogva erre illetékes nem lehet.

És a józan olvasó közönség tudni fogja minő súlyt fektethet a politikai lapok illetén közleményeire, tudni fogja, hogy egy pártérdekből vezetett politikai sajtó vagy egy független bíróság ítéletében van-e nagyobb biztosíték; tudni fogja, hogy egyoldalú tudósítás vagy inkább fél meghallgatása és bizonyítékai alapján hozott ítélet bir-e nagyobb megbízhatósággal, egy fészkelődő peresfél hírlapi tudósítása vagy a felesküdt bíró ítélete nagyobb súlylál.

Az olvasó közönség elfogulatlan része e sorok igénytelen írójával együtt csak sajnálni fogja, hogy szabadelvű sajtónkba ily hozzá nem tartozó dolog fészkelte be magát, sajnálni fogja, hogy a hangzatos phrasissokkal felkapkodott eset egy oly osztálynak népszerűtlenné, gyűlöltté tételére fog kizsákmányoltatni, melynek hazafiságát közel egy évezred, önzetlenségét az 1848-ik évből példátlan önmegtagadás fényesen tanusítja.

Fontolják meg önk uraim! hogy a volt földesuri osztály minő áldozatot hozott 1848-ban sajátjából a haza javára, miként járult az elvállalt kötehek által nagy részben önmaga, a neki az áldozatért jutott silány és későre kapott kárpótláshoz, mely által földjeinek java 20 frton lett holdanként megfizetve, s ez is oly későn, midőn munkákész nélkül maradt s hálából kirabolt, felprédált jószágmaradványának kezelése legnagyobb részt tetemes adósságokba s más pénzszavamba bonyolította; fontolják meg miként esett el alig tizedrész értékben fizetett tizedkárpótlásának is 10 évi kamatjárulékától az által, hogy az 1848-ban alkotmányosan megszüntetett s az óta igénybe sem vehetett urbéri dézma megszüntetését és kárpótlását az osztrák patens csak 1858-ban méltóztatott kimondani: ha mindezeket megfontalandják valóban lehetetlen rossz akarat és kommunistikus nézetek nélkül azt kívánni, hogy e volt földesuri osztály még megmaradt kevés tulajdonáról és a szabadelvűség hangzatos és elerdített dícsőségeért lemondjon s a mi számos áldozatai és sanjargattatásai után megmaradt, azt se tekintse magáénak.

En a volt földesurra ki tulajdonának fennmaradt romjait igénybe veszi s mit a törvény neki meghagyott s az igazságszolgáltatás rendes útja övének ítél, avval sajljaként bánik, követ vetni nem tudok!

Kis Bálint.

E sorok eddigi irodalmi összeköttetésem folytán a „Magyar Polgár”-nak valónak szánva, hol azonban tért nem nyerhetvén, siettem e lap munkatársai sorából, hol eddig csak független nézeteim szabad kifejezéséért maradtam, ez utolsó indok elestével kilépni; lehető megtá-

madások s félreértések kikerülésére egy nyilatkozatban indokolván a már frégóta lazuló irodalmi kötelekek e végfelbontását.

Miután e nyilatkozatom sem tétetett közzé a „Magyar Polgár”-ban, bátor vagyok annak valamint a „M. P.” által kiezensurált cikkeknek is közlésére a „Székely Hírlap”-nak tisztelt szerkesztőségét felkérni.

Engedelmeiből áljon tehát itt a következő, Csáklán nov. 17-én kelt

Nyilatkozat.

A „Magyar Polgár” csak kevéssel ezelőtt egy legtehetségesebb munkatársa ellen fordult merészségeért, hogy különemű elemekből természetellenesen összealkotott pártok helyett olyannak alakulása mellett nyilatkozott mely nem egy államjogi dogma, hanem belpolitikai elvekre lenne alapítva. — Ez által tehát közjogi dogmája fentartása esetén, e lap a belkérdésekben egymástól eltérő elvű — és érdekűeket együvé karolni akarja.

Ugyanezen lap azután mégis megtagadta tőlem a tért, midőn sérthetlen dogmáját legkevésbé sem bántó igazságügyi belkérdéshez kívántam szólni s egy e tárgyú cikkére ellennézeteimet kifejezni.

Ellentétes elv és érdek most tehát közjogi dogmájának sértetlensége mellett sem tűr meg.

E két eljárásban oly ellenmondást látok, hogy alig találhatnám többé ki a kellékeket, melyekkel egy a „Magyar Polgár”-ban elfogadható cikkeknek bírnia kell.

Az olyhévvel követeltkövetkezésséggnek hasonló fokát árulják még el a következő jelenségek:

1-ör, a vallási infallibilitást gúnyoló „Magyar Polgár” a jelenlegi baloldali államjogi nézeteinek csallhatlanságát hirdetve, excommunicálja, anathemájával sújtja s s még lelkiismeretének legbensőbb indokait is inquisitíója alá vonván, üldözöbe veszi mind azt ki a közjogi alap örök és változhatlan dogmáját vele együtt nem vallja;

2-ör, mig minden vallási áttérést a meggyőződés és lelkiismeret szabadságának diadalaként ünnepl, addig a politikai meggyőződés minden módosulhatása felett türelmetlenül pálcát tör;

3-ör, Magyarország függetlenségét és integritását szünetlenül hangoztatva, még is azon elemeket törekszik túlzó legyezetésekkel pártja természetellenes szövetségeseiül felhasználni, melyek elvül éppen nem hazánk függetlenségét, czélul éppen nem Magyarország integritását tüzték maguk elébe;

4-er, a vélemények szabad nyilvánulása mellett kardoskodva, megvonja a tért oly nézetektől, melyek kortescikkeknek ugyan nem alkalmasak, de jogi és politikai elvont kérdéseket elfogulatlanul tárgyalnak;

5-ör, jogegyenlőséget, democratiát, a haza közérdekeit irva zászlójjára ugyane zászló alatt még is a társadalom egyik anyagi érdekosztályát egy másoknak igazságos jogait megtagadó pártolásban részesíti s közöttük gyűlölködésre nyit alkalmat a democratiát azon tulzásba vivén, honnan a demagogia s annak véstetjes következményeihez már csak egyetlen lépés van.

Miután pedig én sem a mai jobb sem a baloldallnak infallibilitást nem tulajdonítva, államjogi álláspontjukból örök és változhatlan dogmát nem csinállok, hanem azokat csak is a politika elvének megfelelő értékük szerint méltatom; miután a bármely irányu subjektív meggyőződés s annak bármikori szabad nyilvánulása iránt tisztelettel lenni, mely erkölcsi érzet által indittatom;

miután a helyes nemzetiségi érdekeket a jogosság elvénél fogva igazságosan kielégítendőnek ismerem, de rájuk felhasználás végett pártvadászatot tartani, sem a párthoz sem a nemzetiségekhez nem méltó eljárásnak tartom;

— A beduinok ellen?

— Igen, barátom, a beduinok ellen.

Bizon, nekem Fífne terve nem nagyon tetszett, meg volt ugyan engedve, hogy minden századdal egy némben is hajóra szálljon, a szükséges női dolgok elintézése fégett, azonban Fífne nézve egy akadályt találtam, nyanyis közel volt ahoz, hogy engem az apai örömkömben részesítsen.

Aggodalmaimat közöltem vele, de ő hajthatatlan maradt; tehát nem volt más hátra, mint a tábornagnál kieszközölni, hogy hajóra vihessem.

Egy szemle alkalmával Napoleon reám ismerve, hozzám lovagolt s beszédet kezdett.

— Péter fiam, ajánlvá vagy, ezt szeretem, mit gondolsz egy kis előléptetés nem lenne kedved szerint?

Lemondtam erről s helyette azt kértem magamnak, hogy engedtesék Fífnet hajóra vinnem.

— De hát Péter, minek hoztad ide? neki itt nincs helye.

— Utánam jött, tábornok ur, alig nyolcz hónapja, hogy összekeltünk.

Napoleon gondolkozni látszott egy kis ideig, aztán folytatta:

Jól van, ha menyecskédet inkább szereted a vállrojtánál, nem bánom hozd magaddal, hanem annyit monddok, fieszkó! hogy ha a tengeri ut vagy a táborozás megviseli: engem ne okozz. Azon esetben pedig, ha asszonyod egy kis gránátost hoz a világra, engem fogsz keresztapának hívni. Érted?

Ezzel odább lovagolt fényes tábornokara kíséretében, én pedig alig vártam, hogy mindezeket közöljem Fífnevel.

Máltában betegedett le menyecském, szép fiut szült, a tábornok tartá keresztvív alá kis Napoleonomat.

(Folytatása köv.)

TÁRCZA.

A gránátos.

— Egy kép a francia táborozásból. —

Írta: Lukátsffy Aurél.

(Folytatás.)

Ezelőtt harmincz évvel — mint mondtam — szintén itt táboroztunk, május 8-kán érkezett közénk Bonaparte ur, a francia sereg első tábornagya, hogy személyesen vezessen minket Algirba a beduinok ellen.

Alig valék még akkor pár hónapos katoná. Sant-Flour-ból kerültem ide, hol addig apám földet miveltem és teheneit őriztem, ilyen foglalatosság közt igen kellemesnek találtam helyzetemet.

Husz éves koromban vert először szívem nőszemélyért, sokáig kintzött a benső láng, míg bátorságot éreztem magamban galambomnak szemébe mondani, hogy: szeretem.

Galambom az „Arany ökör” leánya volt. Fogadjuk szintén Sant-Flour-ban — házunktól alig száz lépésnyire — állott.

Fífne — így hívták babámat — épen hozzám illt, termete megközelíté az 5 lábat és karesuságát elfedte kövér állapota, arca piros volt, mint a vér, haja kender-szőke, mig szemei a lenvirághoz hasonlítottak, vállal kerek, karjai gömbölyűek valának, épen az én izlésem szerint. Aztán modorában valami határozott jellemet fedeztem fel, a mi biztosított arról, hogy gyermekeim nem lesznek élhetetlenek.

Mihelyt a teheneiket megégettem, szaladtam át az „Arany ökörbe”, egy pohár almabor mellett gyakran ismétlem szerelmemet. Fífne örömet hallgatott reám, sőt ha egyszer-másor átöleltem derekát, sem haragudott.

meg; csak azt nem engedte, hogy három pohárnál többet igyam egy este, még annak is majdnem felét ő italta meg.

Később azt is tapasztaltam, hogy főlényt vívott ki felettem, kezdett ránczbaszedni, hanem ezért igen tetszetős volt előttem, s alig hunyta be apám szemeit, hagyva reám földjei és teheneit, elvettem.

Szembe az „Arany ökör”-rel új házat építtettem s oda vittem Fífnet, ki atyjától nem akart távolabb menni.

Hej, fiuk! ha valaki boldog volt: Péter a volt, ha láttátok volna Fífnet, mint menyecskét, főköttével fején s elől tiszta fehér köténnyel? Szép volt, mint a nap. Hanem boldogságom csak hat hónapig meg őt napig tartott. Egy nap eléhívtak, besoroztak; fejemre fekete medvebőrt, kezembe puskát adtak.

Egy reggel aztán elhagytam új házamat, teheneimet és Fífne-t.

Bucszáskor akkora könyök hulltak ki szemeimből, mint valami esőcseppek. Szomorúságom még akkor is tartott, midőn e partokon táborot ütöttünk. Mindig csak galambomra gondoltam, s gyakran jött kedvem ledobni fejemről a medvebőrt, összetörni puskámat, aztán visszamenni Sant-Flourba.

Egy délután ilyen gondolatok közt barangoltam be a vidéket; messze elmentem a tengerparton, csak ugy estefelé takarodóra tértem vissza.

Midőn tanyámra értem, a tűz mellett ülve Fífne-met pillantám meg.

Hej, mint örültem látásán, csak odaugrottam s karjaimba szoritám, addig tartottam úgy, mig el nem lökött magától.

Ekkor elbeszélte, hogy atyja is elhalt, ő aztán eladta az „Arany ökör”-t, házunkat és teheneinket s ide jött hozzám a táborba.

— Azt ugyan jól téved, kedves galambom, hanem már ezután hogy lesz; a tábornok itt van s mi pár nap múlva áthajózunk Algirba.

— Nos, mi van abban, én veletek szintén áthajózom Algirba.

miután csak oly téren kívánok működni, hol a vélemény és meggyőződés szabad nyilvánulásában korlátozva nincs;

s miután végre én az állam feladatául az egyéni jogoknak bármely irányban szentült tartását, a pártpolitikanak alá nem rendelhető igazságot s az érdekárványlatoknak nem ellenséges szembeállítását, hanem a haza javára szolgáló összhangba hozatalát tekintem s a saját helyes magatartását ez irányban keresem:

Mindezen szempontokból a „Magyar Polgár”-ban tovább működöm lehetetlen s haa — csak nem rég egy másik munkatársa iránt tanúsított kiméletlen eljárásnak tennem is ki magamat, ezzel mit sem törődve kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy a „Magyar Polgár” munkatársa lenni ezennel végleg megszűntem.

Kis Bálint.

Törvényjavaslat.

Az 1848-dik V. és az erdélyi 1848-dik II. törvényczikelyek módosítása és pótlásáról.

(Folytatás).

31. §. A felszólalási bizottság elnöke a felebbezésekkel az összes iratokkal együtt a 30. §-ban érintett 14 nap leteltét követő 48 óra alatt a m. k. curia semmitőszéki osztályához küldi. — Egyszermind a többi iratokat a közp. bizottsághoz teszi át, mely a jogérvényes határozatokat fogantatosítja s a névjegyzéket kiigazítja.

32. §. A felebbezési kérvények felett a m. k. curia tagjaiból alakított bíróság dönt — A m. k. curia mindkét osztálya minden év január első felében tartandó teljesülésben három rendes, és két póttagot jelöl ki. Ezek a semmitőszéki osztály elnökének előülése alatt határoznak a felszólalási bizottságtól felebbezett ügyekben. E bizottság az elnökkel együtt ötös tanácsban dönt s határozatait közp. bizottsághoz küldi.

33. §. Az előadandó ügyek jegyzéke 48 órával előbb kifüggesztetik. Az előadás nyilvános. — A felek nem idézhetnek meg, de ügyvédek által megjelenhetnek, s az előadás után meghallgathatók. A curia határozatai az ülésben kihirdetnek, és csak akkor kézbesítnek a feleknek, ha azzal valamely kihagyottnak fölvétele van elrendelve.

34. §. A központi választmány a felszólalási bizottság, és a m. k. curia határozataihoz képest a jegyzéket kiigazítja. — A kijávitás a névjegyzék végére jó. — A fölvételt rendelkező „pótlások” azok viszont, kiknek kihagyása határozottatott el, „kitörlések” czim alatt igatnak be. Ugyanezen czimek alatt jegyeztenek be azok is, kik áttétel folytán vétettek föl a névjegyzékbe, vagy abból ily alapon hagyattak ki.

A kitöröltek nevei a névjegyzékben áthuzatnak úgy hogy olvashatók maradjanak. — A pótlások külön sor-szám, a törlések pedig azon szám szerint iratnak be, a mely alatt a főjegyzékben előfordulnak. — A kiigazítást a megállapított névjegyzék két példányán maga a központi választmány teljesíti a községek számára pedig ugyanoly alakban, mint az összeírása, külön állítatik ki. Mint a három példányt a kiigazítás keltének kitétele mellett ez elnök és a jegyző aláírják. E példányok közül egyik a törvényhatóságnál őriztetik, a másik a belügyminiszternek küldetik meg, a harmadik az illető községnek jut. Oly községekről, melyek több törvényhatóságból összetett választókerülethez tartoznak, a névjegyzék egy hiteles példánya azon törvényhatóság központi bizottságának is megküldendő, melynek területén a választási hely fekszik.

35. §. A megállapított első névjegyzék azonnal hatályba lép, és az összeállítást követő év végső napjáig érvényes.

Az érvényességi időszak a névjegyzék elején kitétetik.

36. §. A felszólalási bizottsághoz s a m. kir. curiához intézett panaszok eredeti mellékleteit a névjegyzék végmegállapítása után a felek visszavehetik.

37. §. A választók állandó névjegyzéke minden évben kiigazítatik — A törvényhatóság minden év aug. havában az összeíró küldöttségeket s a felszólalási bizottságot megválasztja.

38. §. Az összeíró küldöttségek pontos kimutatást készítenek azokról, kik a névjegyzék megállapítása után meghaltak vagy választási jogokat általába vagy csak az illető községben elvesztették ugyszintén összeírják azon választóképességeket, kik a névjegyzékben nem foglaltatnak.

Az összeírás úgy intézendő, hogy a névjegyzék legkésőbb szept. 10-én kiállítassék.

39. §. A 38. §-ban érintett összeírás és a kiigazítandó névjegyzék együttvéve állítanak ki, és mindkettőre nézve helye van a felszólalásnak.

40. §. A névjegyzék elkészítése, a kivétel a felszólalás és a felelvitel körüli eljárás a 8—33-ik határozatai szerint történik. A felszólalási bizottság lehetőleg nov. 1-ig, a m. királyi curia pedig december 10-éig minden ügyben határoz.

41. §. A jogérvényre emelkedett kiigazítások a főnévjegyzék rovatai szerint külön pótnévjegyzékbe foglaltatnak.

A befejezés a 34. §. határozatai szerint történik.

42. §. Ha valamely névjegyzéken semmi változás nem történt, a pótnévjegyzékre rendelt iven ezen körülmény világosan megemlítetik, s ezt a központi bizottság elnöke és jegyzője aláírják.

43. §. A központi bizottság minden év december 20-án kiállítja a kiigazításokat magában foglaló pótnévjegyzéket és pedig tekintet nélkül arra, vajjon a curia minden felebbezést ügyben határozta-e már vagy sem? — A később beérkező határozatok fogantatosítása csak a következő évi kiigazításokor történik. — A központi bizott-

ság intézkedik, hogy a kiigazított névjegyzékek deczember végső napjáig rendeltetések helyén legyenek

44. §. A főnévjegyzék és az évi kiigazításokat magukban foglaló pótnévjegyzékek együtt véve képezik az állandó névjegyzéket, mely az átvizsgálást közvetlen követő év első napjától annak utolsó napjáig érvényes.

45. §. Ha valamely választó rendes lakhelyét a névjegyzékbe való fölvétel után megváltoztatta: az illető község névjegyzékébe való áttételét kérheti. — Az áttétel fölött azon központi bizottság határoz, melynek kerületébe a folyamodó áttételni kíván. Ily folyamodás csak azon esetben vétetik figyelembe, ha az állandó névjegyzék elkészítése vagy az évenkénti kiigazítás berekesztése (43. §.) előtt nyújtott be.

46. §. A folyamodónak ki kell mutatni: hogy valamely választói névjegyzékben előfordul, és hogy az áttételre megkívántató feltételek egyike létezik, s ki kell fejeznie azon kérelmét, hogy melyik községből törölendő ki, s melyikbe veendő fel.

47. §. A bizottság, ha az áttételt megengedhetőknek találja, a kitörlés végett az illető közp. bizottságot megkeresi. Az ily megkeresés minden továbbá vizsgálat nélkül teljesítendő, s erről a megkereső bizottság értesítetik, mely a beiktatást teljesíti.

48. §. Az állandó névjegyzék minden ötödik évben a kiigazítás alkalmával egyszermind összesítettik. Az összesítés úgy történik, hogy a fő és az évenként felvett pótnévjegyzékekből betűszerint rendezve egy névjegyzék készíttetik, kihagyásával mindazoknak, a kik a fő és pótt jegyzékben mint kitöröltek fordulnak elő. Az összesített jegyzék érvényre emelkedével az eddigi fő- és pótnévjegyzék érvénye teljesen megszűnik.

(Folyt. köv.)

Helyi dolgok.

— Biztos forrásból örömmel értesíthetjük olvasó közönségünket, hogy az itt állomásozó cs. k. 62-ik sorozat egész zenekara 8—10 nap múlva Fehérvárról ide városunkba helyeztetik át négy havi időszakra. Számítatunk eszerint azon régóta nélkülözött műélvezetre, melyet egy iskolázott zenekar nyújthat szokásos nyilvános zeneelőadásai.

— Az előbbivel kapcsolatban értesültünk, hogy Homokai szinigazgató ur három jó színészszel — ezek között egy tenoristával is — fogja emelni társulata erejét. Ezen urak szintén a jövő hét folytán érkeznek meg ide.

— A „Magyar” kölcsönös biztosító banki igazgatósága körözünyében tudatja, hogy helybeli jóhirű kereskedőnk, Holtzer Gyula ur vette át e bank vezérügynökségét Erdélyre nézve.

— A második lotto-kollektura is megnyílt városunkban a szt-király-utczában. Szaporodnak földi javaink! —

(p) Ugy halljuk, hogy városunkban is nemsokára kezdetét veszi a felnőttek oktatása. Ugyanis a nm. közoktatásügyi miniszter ur felszólította a két tanoda tanártestületét az elvállalásra: minek folytán tanodáink tanárai nov. 30-án előlegesen értekezvén, a vállalat kivitele iránt már megállapodásra jutottak. Ez időnyre a vállalkozó tanerők: Mentovich Ferencz, Paal Gyula, Bihari Sándor, Biró Ferencz, Elekes Károly és Száva Farkas. Vajha ez ügy meghonosításának nemes szándékához méltó fogadtatás- és felkarolásban részesülne mind a városi hatóság s illetőleg képviselőtestület vagy iskolaszék, mind az egyes iparos testületek előjárósága, mind pedig és legfőképp iparos ifjaink részéről, mint a kiknek közvetlen érdekéért óhajtott siker reményében, az oktatás költségeinek megajánlásával, maga a nemzet törvényhozó testülete is oly szívesen hozza áldozatát.

— (hg.) Rosenbaum Adolf jóhirű vendéglősnünk a disznó hizlalást nálunk ritka — s egyebütt sem mindennapi — tükélyre vitte. Egy, középső gr. Teleki Domokostól vásárolt 3 éves ártán disznót 6 hó alatt annyira kihizlalt, hogy hiteles mérés után nagy hája 64 — első és hátulós sonkái 75 font súlyuaknak találattak. Vendéglősnünk az egész disznót 6 mázsásnak állítja. Ez nem hiába ette a drága törökbuzát. Szakértelem és utánlátás kell mindenhez, még a disznó hizlaláshoz is. Megelégedéssül jegyezzék fel e tény mint a szakértelemmel párosult szorgalomnak, minálunk nem épen gyakori jelét.

— Színház. Kedden, nov. 28-án „Tücsök”. Míddön a megnyitó ropogós népzene elhangzása után elmélyedt tekintetünk a zártszéksorok tántogó úrjében, s főnn a magasban is az ásitó karzat nyelte el vigaszt kereső pillantásunkat, — eszünkbe jutott az őskori regé a tücsökről, mely a nyarat könnyelmű czirpeléssel töltvén, télire üres volt kamarája... A jó Sand asszony tán nem azért írta meg ezt a tücsköt, hogy Birch-Pfeiffer asszony szeszélye miatt egy szegény szintársulat a mesebeli tücsök sorsára jusson?... Oh, bizonyára nem azért írta! De mi a „székely fő városban” nem szeretjük az eféle „falusi” idyleket... Az előadás egészben sikerültnek mondható, noha komikusan zavart a „frankhoni búcsu tánczán a szinfalak mögött ékesen felzengő „Rákóczi induló”... ha Liszt megtudja, ez ellen protesztálni fog. Ács Irma Fanchonja a komolyabb részben, a hol már csak névleg „tücsök”, igen csinos és kedves is volt; de az igazi tücsök (az elején): az nem úgy néz ki. De mi őt emellett is igen kedveltük, mert hiánytalanul tudja szerepét és minden mozdulatán élénk ingereket látszik. Ha rokonszenves szép hangjának az indulatok szerint több terjedelmet és árnyalatot változatosságot adni megtanul: úgy Ács Irma naiv és szelid szenvedő alakjai minden szívet meg fognak nyerni. Rózsáné Fadette anyót elég jól személyesítette volna, ha a boszú és harag tüzeben oly igen ki nem egyenesedett és

ki nem esett volna „vénségi” szerepéből. Homokai ez este sokkal roszabban öltözött Landrynak, mint a tücsök öltözve volt a mese szerint. Neki Didiertől s a többi leányektól nem annyira ruhája, mint játéka által szabad és kell elűtnie. Ma több folyékonyssággal, de kevesebb érzéssel játszott, némely helyen, mint egy lovag, deklamált. Nyéki Didiert nem fogta fel. Didier nem kretin, és nem is „Friczi”, hanem egy tulérzékeny gyöngye idegzetű, igen hajtható kedélyű ifju, ki testvérét bálványozza. Barna szabatosan és helyesen adta Barbeaudot. Takács Lujza Madelonban elemében volt, s ha itt-ott nem tuloz: még jobb lesz. A többi szerepek kellően voltak betöltve.

Csütörtökön „Vicomte de Letorieres” régieske franczia vigjáték, melynek lefordításával nem nagy szolgáltatott tett nemzetünk közérkölesiségének Somokai ur. Különben már ma mihozzánk is talál, vagy is találtatták korunk geniusai: Bachus, Venus és Mercur. Az előadás egészben véve sikerültnek mondható. Homokainé az ifju charlatan Letorierest többnyire helyesen, noha nem elég hűvvel személyesíté. Rózsáné (kit sajnálatunkra a harmadik fölv. elején hirtelen roszullét ért) kitünően adta a szájkodó Genovénát. Nyiri játéka a szenteskedő bacchans Desperieres-ben ez estvén a legszorosabb kritikát is kiálotta. Barna Pomponiusa és Takács Lina Soubise herczegnője elég jól voltak előállítva. Nyéki szerencsétlen Hügeon volt, inkább inas, mint báró... Radó is elfelejté, hogy francia marschal, oly komolyan vette a Letorieres vastag hízlegéseit, melyek hatását a költő nem így képzelhette kifejeztetni. Végre nem hagyhatjuk szó nélkül Széplaki és Rákosi hallatlan garderojbát. Első mint „szabómester” valami tengerész hadapródhoz, utóbbi pedig mint franczia „örhadnagy” m.-vásárhelyi közpoliczájhoz volt hasonló.

Színházrovatunkban meg kell említenünk, hogy a szinigazgató ur által 12 előadásra nyitott bérlet — amint értesültünk — nem maradt épen részvét- és felkarolás nélkül; de az eddig bejegyzett szám még korántsem áll arányban városunk műbarátainak nagy számával, de még azon pártfogáshoz sem, melyet Homokai társulata — legkivált a még megérkezendő erőket is hozzávéve — igazán és minden oldalról teljesen megérdemel. No, de a bérlet csak kedden veszi kezdetét, és nem kételkedünk, hogy addig még bizonyára növekedni fog Thália széplelkű pártfogóinak száma a bérleti listán.

— Játékrend. Szombaton deczember 2-án „A fősvény és a mokus” vig operette 1 felvonásban, és „Miért nem házasodik meg a sógor?” Legújabb vigjáték. Vasárnap decz. 3-án „Marcsa, az ezred leánya.” Katonai életkép. Kedden, dec. 5-én. Bérlet első szám. „Hinkó, a hóhér és leánya.” Dráma 5 felv.

— (Necrolog.) Könyvkötő Szathmári János és neje, született Szentpéteri Lila, maguk és két életben maradt gyermekük: Vilma és János; valamint az elhunyt anyai nagatyja: Hörl Simon és neje született: Eichler Jullianna, ezek gyermekei; úgy számos rokonok nevében mély fájdalommal tudatják a kedves leány, testvér, unoka és rokon Szathmári Níná-nak folyó hó 29-én, délután 4 órakor rövid szenvedés után, életének 17-ik évében történt kora halálát, Imé egy rövid hó alatt a halál harmadik áldozatát is letépte a csapások szakadatlan láncozatában megrendült szülői kebelről! Porai deczember hó 1-én, pénteken délután 3 órakor fognak a kazinczi-utczai 815-ik számú szülői háztól a róm. kath. sirkerben, korán elköltözött testvérei mellé tétetni, mely végtiszteltetre rokonok és emberbarátok szomorúan meghívattak. Béke poraira!

KÜLFÖLD.

A Lajthán tul a ministerium, a már ismeretes névsorral véglegesen megalakult. Auersperg hg. ministerelnök programját a „Presse” következőkben jelzi: Az alkotmány szigorú keresztülvitele, a lengyelekkel semmi kiegyezés, de méltányos egyezkedés; elvi elismerése a közvetlen választások behozatala szükségének; különös kiképzése a honvédelmi haderőnek, mint az a magyar honvédségnél történik; három törvénytelen tartománygyűlés feloszlatása azonnal és — később az összes tartománygyűlésnek feloszlatása.

Cásimir Périernek, a franczia belügyminiszternek a köztársaság elnökéhez intézett jelentése constatálja, hogy a minister az ő ministeriumában 60 hivatalnok állomás eltörlésével már évi 200,000 frank megtakarítást eszközölt s a szolgálatban még további egyszerűsítéseket tervez. Ez előterjesztéseket Thiers jóváhagyta.

Dilke Károly angol republicanus egy amerikai lap-tulajdonosnak Victoria királynő lehető halála esetéről következőleg nyilatkozott: „A királyné” közeli halálára számítani nem lehet. A királyné halála esetében az alkotmány és a törvények szerint a walesi herczeg lesz király és pedig interregnum nélkül. Ha azonban az az alsó ház a monarchia bukását akarná, ezt a felsőház hozzájárulása nélkül is megteheti az által, hogy a pénz megszavazását megszünteti, az erre vonatkozó törvények megvitását megtagadja; s a monarchi egy nap alatt megsemmisül. (?)

A porosz és olasz parlamenteket mult hó 27 az illető országok monarchái, trónbeszéddel nyitották meg.

A porosz trónbeszéd mindenekelőtt magas megelégedését fejezi ki a porosz nép résztvevése fölött a legközelebbi emlékeztetés mult eredményében, a porosz véderő kiképzésének sikere, továbbá a porosz nép hűsége és hazafias odaadása fölött, miért a király ismételve köszönetét fejezi ki a nemzet képviselőinek. Hangsúlyozza ezután, hogy Poroszország pénzügyi helyzete a háboru eredm. nyeinek befolyása mellett, igen kielégítő, s további kedvező kifejlődésnek néz előbe.

A tónbeszéd erre tvjavaslatokat emlit fel s előterjesztéseket igér a hivatalnokok fizetésének általános fölemelését illetőleg, valamint némi adókönyvitéseket, újabb közlekedési utakat, javaslatokat a jövedelem, földbirtok és jelzálogjogra nézve.

